

Forfatter: Dalgas, Ernesto

Titel: Udrag fra Lidelsens Vej

Citation: Dalgas, Ernesto: "Lidelsens Vej", i Dalgas, Ernesto: *Lidelsens Vej*, udg. af Henrik Schovsbo , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1993, s. 301.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-dalgaasideval-shoot-idm139862323070784/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Lidelsens Vej

Noter

De efterfølgende noter og realkommentarer til *Lidelsens Vej* præcenderer ikke at være udtømmende, f.eks. med hensyn til det bibelske stof. Dette hænger bl.a. sammen med Dalgas' uhyre store brug af litterære, religiøse og filosofiske allusioner og henvisninger, der ville betyde, at en fuldstændig kommentar ville svulme uforholdsmæssigt op. Desuden er mange henvisninger så at sige forklaret i sammenhængen – og Dalgas citerer ofte ganske frit.

Jeg har trukket på velvillig hjælp fra mange kilder i mit arbejde med noterne. En særlig tak vil jeg rette til lektor, magart, Jørgen Præm, arkivar, cand.mag. Michael Hertz og cand.theol. Kirsten Bøggild.

- 1 *Lidelsens Vej*: om titlen, se s. 241 og n.t.s. 183 og 196.
- 7 *Kæmner(kontor)*: leder af en kommunes regnskabsvæsen. – *Kontubernal*: værelsekammerat. – *Fidibus*: navnet er hentet fra et da. folkeeventyr af samme navn. Ordet betyder »forvirring«, men bruges som et nonsensord. – *Kvinkleren*: klampen, f.eks. på en violin. – *Newtons Forsøg*: om N., se n.t.s. 214. Det omtalte forsøg viser lysets brydning i to prismer, en sprede- og en samlelinse, hvorved der klare dagslys opløses i alle spektrets farver og samles igen.
- 8 *(Aften)beziget*: kortspil for to personer. – *Sulamith*: i GT navnet på den besungne kvinde i Højsangen, der i traditionen tillægges kong Salomon.
- 9 *Vigilius Hafriensis*: dannet af lat.: Den årvågne fra København. Pseudonym for Søren Kierkegaard. Stedet henviser til *Begrebet Angest* (1844, *Danske Klassikere* 1991, s. 145). – *Urkok*: jægerudtryk for urfuglehanen. På det sted hos Kierkegaard, der henvises til, står *Urhøne*. – *Thackeray, William* (1811-1863): eng. romanforfatter. – *Fidibus*: sammenfoldet papirstrimmel brugt til at tænde f.eks. en pipe med. – *Protokol in Folio*: protokol i et særligt (stort) format til officielt brug.
- 10 *Alen*: gl. da. længdemål, 1 a = 0,63 m. – *Herodot* (485-425 f.Kr.): gr. historiker.
- 11 *Adjutant*: egl. officer, der er medhjælper for en højerestående militærperson. – *Materier*: emner. – *Kalmukkeme*: asiat. folk, her nærmest = tibetanere med (buddhistiske) bedemøller. – *praktiserede*: læmpede.
- 12 *Etatsraad*: titel i 3. rangklasse inden for et system af i alt 9 rangklasser. – *Kondition*: tjenende stilling, plads. – *Manna*: mad, som israelitterne på underfuld vis blev bispist med i ørkenen, 2. Mos. 16. – *Lignelsen med det store Gæstebud*: Luk. 14. – *en Slags simplificeret Muhamedanisme*: religion opfattet som et enkelt pligtsystem, der fører til de saliges måltid i paradiset. – 1864: hentyder til Danmarks nederlag i krigen med Preussen. – 1871:

- hentyder til opstanden i Paris (Kommune) og nedkæmpelsen heraf efter den fr.-ty. krig.
- 13 *Kain og Abel*: 1. Mos. 4. – *Arvesynden*: den kristne opfattelse af mennesket som syndigt af natur. Kun ved Kristi offerdød kan det frelses, forsones med Gud. Tankegangen bygger bl.a. på den bibelske skildring af syndefaldet (1. Mos. 3), hvor mennesket mistede den egenskab at være skabt i Guds billede (1. Mos. 1), jf. n.t.s. 39.
- 14 *Friskole/drenge*: offentlig (gratis) skole, især søgt af ubemidlede, modsat betalingskolen, Realskolen.
- 15 *Retiraden*: toiletterne. – *Reudebane*: løbebane, (atletik)stadion.
- 16 *Førsteotterne*: de små elever i 1. klasse.
- 17 *berise ham, at en Kat havde tre Haler*: Beviset lyder i den form, Niels Bohr brugte over for sine børn: Ingen kat har to haler. En kat har én hale mere end ingen kat. Altså har en kat tre haler. – *Antipodeme*: mennesker på den stik modsatte side af Jorden. – *Tommeliden*: eventyrfigur af en tommelfingers længde. Se Brdr. Grimms eventyr. – *Naturens Vidundere*: formentlig F.A. Pouchet: *Naturens Vidundere. Populaire Skildringer fra det uendeligt Smaaes og det uendeligt Stores Verden* (1869).
- 18 *Kreditsiden (. . .) Debetsiden*: plus- og minussiden i regnskaber. – *Balles og Balslevs Gud*: Nicolai Balle (1744-1816), da. biskop. *Hans Lærebog* (1791) var en udbredt skolebog i kristendom, aflest 1849 af Carl P. Balslevs *Luthers Katekismus med en kort Forklaring*. C.F. Balslev (1805-1895) var da. biskop. – *Bedemaskineme*: se n.t.s. 11, *Kalmukke*.
- 19 *Knevelshæter*: (stort) overskæg. – *Rolf Blaaskæg*: eventyrfigur fra Chr. Perrault: *Les contes de la mère l'Oye* (1697, da. *Gåsemors fortællinger*). Blåskæg var berygtet for at dræbe sine koster. – *Fjerisko*: egl. fjedersko, sko med indsat elastik i siden. – *Halifax*: skjæjter med langt jern, modsat de ældre snabelskøjter.
- 22 *De tredve Tyranner*: den aristokratiske regering, som Sparta indsatte i Athen 404 f.Kr. efter sejren i den peloponnesiske krig. – *Maryats (. . .) Romaner*: Frederick M. (1792-1848), eng. forfatter af især populære søromaner. – *Ingemann(s)*, Bernhard Severin (1789-1862), da. forfatter af bl.a. populære historiske romaner med stof fra middelalderen.
- 23 *Madam Mangor*: dagligtale for *Kogebog for smaa Husholdninger* (1837) af den da. gastronom Anne Marie M.
- 24 *Peter Simple*: titelperson i roman (1834) af Maryat. – *Karl af Rise*: person i Ingemanns roman *Valdemar Seier* (1826). – *den sædelige Lovs kategoriske Imperativ*: henrydning til Im. Kant (1724-1804), ty. filosof, i hvis moral-filosofi begrebet er grundlæggende. – *Aktor, Defensør*: juridiske udtryk for anklager og forsvarer.
- 25 *Helsteme*: underkuede bønder i oldtidens gr. stat Sparta. – *Born, vær fuld-komne (. . .)*: jf. Matth. 5,48. – *det sjette Bud*: Du må ikke bedrive hor; 2. Mos. 20,14. – *det tredje Bud*: Du skal holde hviledagen hellig, 2. Mos. 20,8.
- 26 *Moses ind i Kanaans Land*: Kort før sin død skuer Moses ind i det forjættede (lovede) land, som israelitterne længtes efter i de 40 år i ørkenen; 5. Mos. 34.